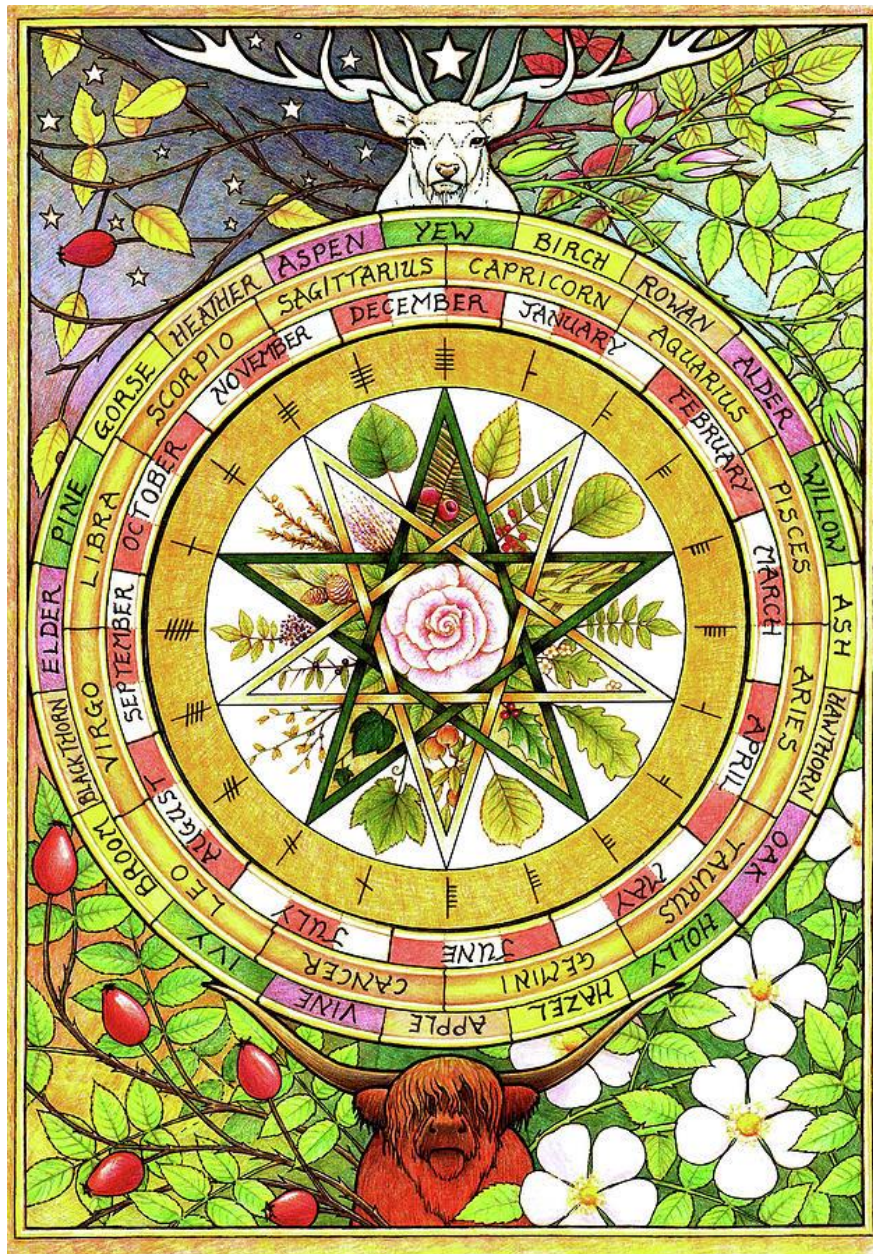

OGHAM, magisch Keltisch alfabet

In dit artikel wil ik wat meer vertellen over de achtergrond van het ogham alfabet en het gebruik ervan bij magisch werk.

De ogham is een Keltisch alfabet dat in de 4^e eeuw in Ierland opduikt en tot de 9^e eeuw gebruikt wordt om inscripties te maken op staande stenen. De lettertekens bestaan uit een rechte basislijn met een tot vijf links of rechts zijlijnen, rechte of schuin krijgende lijnen. Het ogham alfabet wordt in verband gebracht met bomen en druïden en behalve om te schrijven ook gebruikt voor divinatie en magie.

Ontstaan van de Ogham

De oudste ogham tekens vinden we als inscriptie op staande stenen in Ierland uit de vierde eeuw.

De ogham tekens zijn hierbij zo in de steen gekerft dat de hoek van de steen de rechte basislijn voorstelt en de zijlijnen of kruisende lijnen op de vlakken van de steen staan. Je leest de tekst door onderaan de steen te beginnen en naar boven te lezen (en eventueel over de top heen naar beneden door te lezen). De meeste inscripties geven een naam en een afstamming weer, bijvoorbeeld 'Legwescad, zoon van Corrbrias, zoon van Ammllogwitt' op een steen in Breastagh, county Mayo. Men heeft lang gedacht dat deze staande stenen grafstenen waren, maar omdat er nooit een begraven lichaam bij een dergelijke ogham steen is gevonden gaat men er nu van uit dat het meer om gedenkstenen of monumenten voor belangrijke personen of helden gaat. Het oprichten van dit soort ogham stenen is doorgegaan tot in de 8^e eeuw.

Verreweg de meeste stenen staan in Ierland, maar ook in Wales, Schotland en Engeland zijn stenen gevonden met ogham inscripties in de Ierse taal.

De meeste en oudste ogham stenen zijn gevonden in het Ierse county Kerry en het dan ook waarschijnlijk dat de Ogham daar ontwikkeld is en vervolgens verspreid over heel Ierland.

Een steen met ogham inscriptie

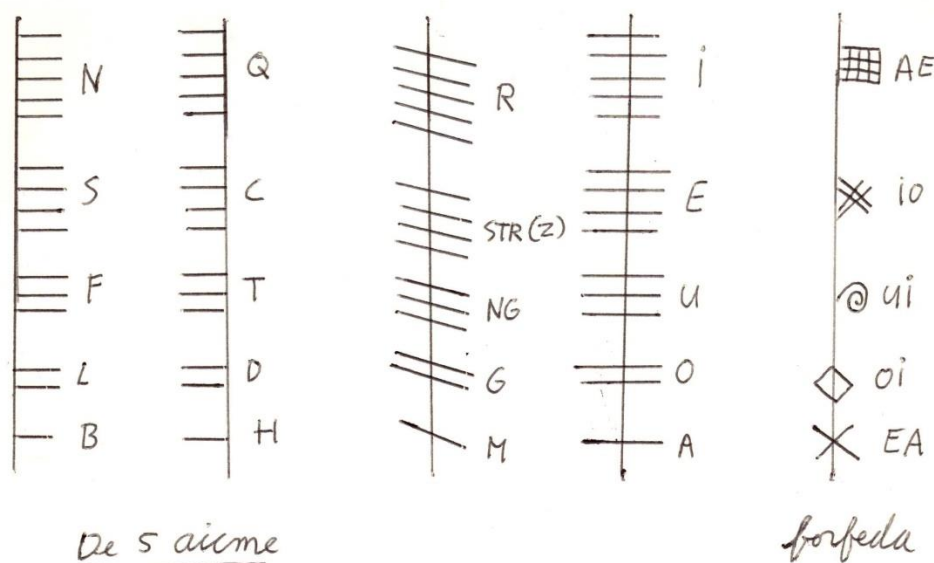
Over de oorsprong van de Ogham zijn meerdere theorieën, maar het meest waarschijnlijk is dat een ouder systeem om getallen aan te geven is aangepast om schrijffletters te vormen op basis van het Romeinse alfabet.

Dat de Ogham haar letters verdeeld in eenheden van vijf maakt een oorsprong als cijfertekens waarschijnlijk omdat vijf in veel culturen de gebruikte teleenheid was (5 vingers, 5 tenen). Een andere aanwijzing is dat de medeklinkerreeks HDTCQ de getallen een tot en met vijf weergeeft: Huathid 1, Da 2, Tri 3, Cethair 4 en Cuig 5 (de C in cuig wordt uitgesproken als een Q). In iedere geval is uit de middeleeuwen bekend dat ogham tekens werden gebruikt om aantallen weer te geven.

De Ieren waren uiteraard bekend met het gebruik van het schrift in het door de Romeinen bezette Groot Brittannië en hoewel ze zelf een orale cultuur hadden zullen ze best de voordelen van de schrijfkunst ingezien hebben. Dit zal de reden zijn geweest om op basis van het Romeinse alfabet eigen schrifttekens te ontwikkelen: de Ogham.

Het Romeinse alfabet telde 18 letters (ABCDEFGHIJKLMNOQRSTUVWXYZ) waarbij de V werd uitgesproken als U of W. Om dit alfabet in overeenstemming te brengen met het ogham telsysteem dat gebaseerd was op eenheden van vijf werden er nog twee letters toegevoegd, de F en de dubbele NG, zodat het totaal op 20 kwam. Deze werden vervolgens verdeeld in een groep van vijf klinkers en drie groepen van 5 medeklinkers. Zo'n groep ogham tekens heet 'aicme' (familie), een ogham teken zelf heet 'fid' (meervoud 'feda') wat bos betekend. Van de lijnen waaruit elk fid is samengesteld heet de verticale basislijn 'druim' (rand of rug) en de horizontale of schuine lijnen 'flesc' (twijg).

Later, tussen de 9^e en 12^e eeuw, is aan de vier bestaande aicme nog een vijfde groep van vijf samengestelde letters toegevoegd, namelijk de klanken Ea, Oi, Ui, Io en Ae. Deze klanken hebben in het geschreven en gesproken Iers van die tijd weinig nut en het is dan ook niet duidelijk waarom ze aan het oorspronkelijke ogham alfabet zijn toegevoegd. Een theorie is dat dit is gedaan om de Ogham te laten corresponderen met de 25 snaren van een harp. Het klinkt logisch, maar we weten het niet zeker. Deze laatste groep wordt 'forfeda' genoemd en wijkt ook qua uiterlijk sterk af van de oorspronkelijke ogham tekens.

De Ogham in de Middeleeuwen

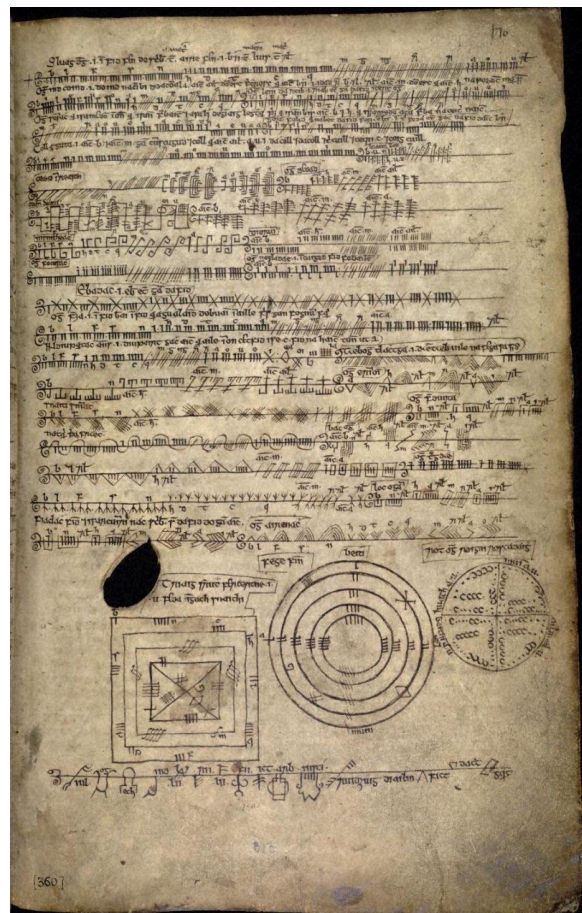
Na de 8^e eeuw werden er geen stenen met ogham inscripties meer opgericht en werd door de opkomst van het Christendom met haar kloosters het gebruik van ons huidige, latijnse, alfabet om te schrijven ook in Ierland algemeen gangbaar. Toch raakte het ogham alfabet niet in onbruik. In de bardenscholen van Ierland, Wales en Schotland waar dichters als barden en fili tot in de 16e eeuw werden opgeleid bleef het ogham alfabet in gebruik en het duikt dan ook regelmatig op in middeleeuwse manuscripten waarvan de *In lebor Ogaim* (het Boek der Oghams) uit de 16e eeuw en de *Auraicept na n-Éces* (Basisboek voor Wetenschappers) uit de 12e eeuw de belangrijkste zijn.

De *Auraicept na n-Éces* is een lesboek voor dichters waarin met behulp van de ogham de grammatica en de dichtkunst in de Ierse taal worden uitgelegd. De *In lebor Ogaim* is daarentegen een boek dat de ogham als hoofdonderwerp heeft en dit alfabet in al haar aspecten uitgebreid behandelt. Er komen verschillende schrijfwijzen van de ogham in aan bod, varianten met meer of minder letters, de ogham als muziekschrift, ogham geheimschriften en zelfs twee varianten van ogham als gebarentaal. Er worden een aantal systemen beschreven waarin de ogham gebruikt wordt om aantallen tot vijf weer te geven. Zo is er bijvoorbeeld de 'honden-ogham' waarbij de B aicme voor waakhonden staat en de oghams B, L, F, S, N 1 t/m 5 waakhonden weergeven. De aicmes H, M en A staan respectievelijk voor jachthonden, herdershonden en schoothondjes. Vergelijkbare systemen zijn er voor onder meer koeien en waterbronnen.

Voor het onderwerp van dit artikel, de ogham als magisch alfabet, zijn de kennings en de woordlijsten die in de Auraicept na n-Éces en de In lebor Ogaim beschreven zijn het meest interessant. De woordlijsten noemen voor elk ogham teken een woord dat begint met de letter die dat teken voorstelt.

De bekendste en belangrijkste woordenlijst is de lijst waarbij elk oghamteken aan een boom of struik wordt gekoppeld. Op basis van deze lijst wordt de ogham ook wel als een Keltisch boomalfabet beschouwd. Ook de kennings, poëtische omschrijvingen, van de oghamtekens verwijzen veelal naar bomen. Het gegeven dat een oghamteken 'fid' (bos) en de horizontale of schuine lijnen 'flesc' (twijg) genoemd worden en het feit dat in de mythologie oghamtekens vrijwel uitsluitend in hout gekerfd worden maken de aanname dat de ogham een boomalfabet is nog waarschijnlijker.

Maar naast de lijst met bomen zijn er nog veel andere lijsten met woorden die aan de ogham verbonden worden zoals vogelnamen, werktuigen, kastelen, beroepen, kunsten, kleuren, enz. De exacte functie van deze lijsten is niet bekend. Mogelijk zijn het woorden die binnen de dichtkunst met de oghamtekens verbonden zijn, maar ze zouden ook verband kunnen houden met het gebruik van de ogham bij magie en divinatie. De woordenlijsten en kennings zouden dan een soort correspondentietabellen kunnen vormen om te bepalen welke oghamtekens je nodig hebt om op magische wijze een bepaald doel te bereiken of om te kijken wat de betekenis is van een bepaald oghamteken bij divinatie.

pagina uit de Auraicept na n-Éces

Want dat de ogham door de oude Kelten gebruikt werd voor divinatie en magie staat wel vast. Er zijn in de mythologie meerdere verwijzingen naar magie en divinatie met behulp van de ogham. In de In lebor Ogaim staat zelfs een divinatiemethode beschreven om met de ogham op basis van de naam van de moeder het geslacht van een ongeboren kind te bepalen. Magie wordt in de middeleeuwse manuscripten niet expliciet beschreven maar komt in de mythologie regelmatig voor.

Tegenwoordig wordt de ogham vooral gebruikt om mee te divineren. Het is vrij eenvoudig om zelf een ogham divinatieset te maken. Je kunt alle 25 bomen van het ogham alfabet zoeken, er een takje afsnijden en daar het bijbehorende oghamteken in kerven of 25 takjes van een boom nemen, bijvoorbeeld taxus of hazelaar, en daar de oghamtekens op kerven. Wie dat teveel werk vind kan ook een kant en klare set aanschaffen. Er zijn meerdere sets te koop met ogham houtjes, ogham stenen of ogham kaarten met meestal een goede beschrijving van de betekenis van de oghamtekens en gebruiksaanwijzing erbij. Zelf gebruik ik de ogham echter niet voor divinatie maar alleen voor magisch werk. Hierover zal ik in de rest van dit artikel dan ook wat meer vertellen, maar eerst volgt een uitleg over de betekenis van de oghamtekens bij divinatie en magie.

Betekenis van de ogham

De betekenis van de verschillende tekens van de ogham bij divinatie en magisch werk wordt afgeleid uit enerzijds de middeleeuwse bronnen inclusief de Keltische mythologie en uit de eigenschappen, verhalen en folklore van de bomen en struiken die met de ogham zijn verbonden. Om de betekenis van alle 25 oghamtekens te beschrijven is dit artikel te kort, maar als voorbeeld beschrijf ik hier de betekenis van het oghamteken Coll wat uitbreider.

Coll betekent in het oud-Iers Hazelaar en daarmee is dat ook de boom die bij dit teken hoort. In de middeleeuwse manuscripten van de bardenscholen werd Coll/Hazelaar omschreven met drie dichtelijke kennings, namelijk 'mooiste boom', 'zoetste, liefste boom' en 'vriend van de notenkraker'. Dit wijst er alvast op dat de hazelaar een geliefde boom was en dat dit oghamteken een positieve betekenis heeft.

In de woordenlijsten wordt Coll verbonden met de kip, een boerenwagen en de kleur bruin. Qua telwoorden staat Coll voor 4 slachtkoeien, 4 visvijvers, 4 ossen en 4 jachthonden. Allemaal woorden die verband houden met het boerenbedrijf en overvloed. Dat Coll hiernaast ook een meer spirituele kant heeft blijkt uit het feit dat deze ogham verbonden is met het harpspel en 4 priesters en 4 edelvrouwen kan betekenen.

De boom die bij Coll hoort is de Hazelaar, een inheemse boom of struik met rode of gele katjes die in het najaar eetbare, lekkere noten geeft. Het hout wordt gebruikt voor wandelstokken, voor hekken en staken en om meubels te verfraaien. In het verleden werden van hazelaarhout ook speren en pijlen gemaakt. Hiernaast werden hazelaartakken van oudsher in heel Europa gebruikt om wichelroedes van te maken. Deze waren vooral om waterbronnen op te sporen maar werden ook gebruikt om verloren voorwerpen terug te vinden, schuldigen van een misdrijf aan te wijzen en heksen te ontmaskeren. Dit verband van de hazelaar met verborgen kennis zien we ook in de mythologie weer terug.

De Hazelaar komt in de Keltische (Ierse) mythologie naar voren als een boom die wijsheid geeft. Ergens in de Andere Wereld bevindt zich een heilige bron waar negen Hazelaars omheen staan. De noten van deze bomen bevatten alle wijsheid, kennis en inspiratie van de wereld en als zij vallen komen ze in de bron terecht waar ze worden opgegeten door de heilige zalmen die daar zwemmen. Niemand mag van deze bron drinken of van de zalmen eten. In de ene mythe doet de godin Boann, de vrouw van Segais, de bewaker van de bron, dit toch en als straf overstroomde de bron en vormde het beginpunt van vijf rivieren. Boann verdronk in een hiervan en deze werd naar haar vernoemd, de Boyne. Een andere mythe vertelt hoe de Ierse held Finn Mac Cool ('zoon van de Hazelaar') eens een druïde ontmoette die bij een bron een zal zat te bakken. Hij vroeg Finn op de zalm te letten terwijl hij meer hout ging sprokkelen en verbood Finn van de zalm te eten. Toen spatte er drie druppels heet vet van de zalm op Finns duim en om deze te koelen stak hij de duim in zijn mond. Hiermee ontving hij alle kennis, wijsheid en poëtische inspiratie en deze gebruikte hij later om zijn vijanden te slim af te zijn en te verslaan. Kennis, wijsheid en inspiratie zijn in de Keltische mythologie geschenken van Awen, de stromende geest.

Al deze associaties, eigenschappen, mythen en folklore bepalen samen de betekenissen van de ogham Coll en de bijbehorende boom Hazelaar voor divinatie en magie. In het overzicht hieronder heb ik deze voor Coll samengevat in de trefwoorden Awen, wijsheid, divinatie en inspiratie die voor mij de wezenlijkste betekenissen zijn.

Ook voor de andere oghamtekens staat de belangrijkste betekenis in een aantal trefwoorden in het overzicht vermeld. Wie de betekenis van de oghamtekens wat dieper en uitgebreider wil bestuderen kan terecht bij de boeken die in de literatuurlijst genoemd worden en bij de handleidingen bij de verschillende oghamsets die in de handel zijn. Nu doen we het even hier mee.

OGHAM OVERZICHT

	B	BEITH	BERK	nieuw begin, reiniging
	L	LUIS	LIJSTERBES	hekserij, bescherming tegen bedrog
	F (V)	FEARN	ELS (VLAM, KRUID)	bescherming, wijze raad, integriteit
	S	SAILLE	WILG	intuïtie, gevoelens, eb & vloed, maankracht
	N	NUINN	ES	verbinding, harmonie herstellen
	H	HUATHE	MEIDOORN (ANGST)	grenzen, liefde & seksualiteit, heiligdom
	D	DUIR	EIK	kennis, kracht, koningschap, druïdisme
	T	TINNE	HULST (STAAF)	hoop, levenskracht
	C (K)	COLL	HAZELAAR	Awen, wijsheid, divinatie, inspiratie
	Q	QUERT	APPEL	liefde, gezondheid, Andere Wereld
	M	MUINN	WIJNRANK/BRAAM (NEK, BOVENRUG)	vieringen, gemeenschap, extase
	G	GORT	KLIMOP (VELD)	doorzettingsvermogen, sjamanistisch reizen
	NG	NGETAL	BREM	healing, zonnekracht, loslaten
	STR	STRAIF	SLEEDOORN (RODE VERF)	strijd, dood, beproeving
	R	RUIS	VLIER (ROOD)	acceptatie van verandering, fairies
	A	AILM	DEN/SPAR	heldere geest, loslaten & doorgaan, transformatie
	O	ONN	GASPELDOORN (ES)	rust, erotiek, reizen
	U-	UR	HEIDE (KLEI)	spaarzaamheid, oog voor detail, geluk
	E	EDHAD	ESP	rouw, schuld, spijt, eenzaamheid
	I (J)	IDO	TAXUS	leven & dood, inzicht, inwijding
	EA	EABHAD	POPULIER	moed, bescherming, communicatie met Andere Wereld
	OI	OIR	KARDINAALSMUTS	flexibiliteit, weven van het lot
	UI	UILEAND	KAMPERFOELIE (ELLEBOOG)	betovering, verborgen verlangens, fay
	IO	IPHIN	KRUISBES	familie, gezin, geliefden, thuis
	AE	PHAGOS	BEUK	traditionele kennis, status, overvloed

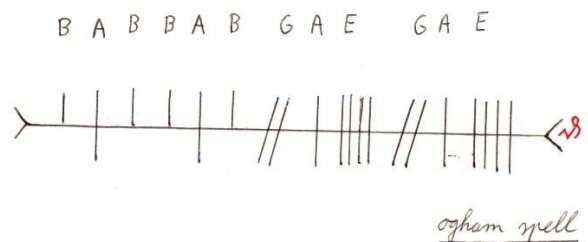
Achter elk Ogham teken staan achtereenvolgens de letters die ze vertegenwoordigen, de naam, de bijbehorende boom of struik (met soms tussen haakjes een alternatieve vertaling van de naam) en de betekenis voor divinatie en magisch werk.

Het gebruik van de ogham bij magisch werk.

Uit de mythologie blijkt dat de ogham eigenlijk altijd is gebruikt bij het bedrijven van magie; door de oude Kelten en hun druïden, maar ook door hedendaagse druïden en heksen. In het laatste deel van dit artikel beschrijf ik nog hoe ik de ogham gebruik om mijn magische spells of spreuken op te schrijven en hoe ik ogham talismans teken en gebruik.

De eenvoudigste manier waarop ik de ogham gebruik bij magisch werk is door het als alfabet te gebruiken waarin ik mijn spells/spreuken opschrijf. Ik gebruik bij magisch werk vaak spells en die schrijf ik ook geregeld op. Soms gewoon op een stukje papier wat ik dichtvouw en als talisman bij me draag, soms verwerk ik een opgeschreven spell in een mandala en soms schrijf ik hem op een voorwerp.

Een tijd geleden moest ik herstellen van twee operatieve beenbreuken en tijdens deze periode gaf ik mezelf dagelijks Reiki. Daarbij gebruikte ik de spell 'bot aan bot, been aan been, groei aan een, groei aan een!' en die heb ik in ogham ook op mijn gipsspalken geschreven.

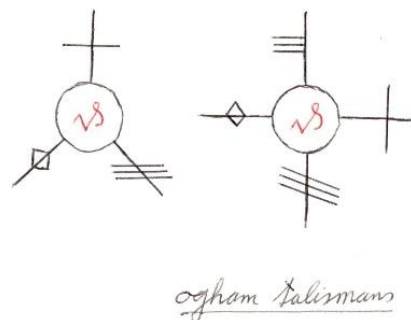

Hierbij schrijf ik de eerste letter van elk woord in ogham op een doorlopende basislijn. Aan het uiteinde zet ik het symbool van mijn sterrenbeeld, of dat van het sterrenbeeld van de persoon waarvoor de spell bedoeld is. Of schrijven van boodschappen in ogham door alleen de eerste letter van elk woord te schrijven ten tijde van de oude Kelten ook al gedaan werd is niet zeker maar wel waarschijnlijk. Het ogham alfabet is niet echt geschikt om lange teksten mee te schrijven en dit zou een goede manier zijn om langere boodschappen toch overzichtelijk op te schrijven. Verder zijn er een aantal oghamteksten op stenen en in manuscripten bekend die een reeks willekeurige letters lijken te zijn en geen woorden vormen. Het is heel goed mogelijk dat deze letters helemaal niet willekeurig zijn maar de eerste letters zijn van de woorden van een zin.

Bij het opschrijven van spells gebruik ik de ogham alleen als alfabet, de magische betekenis van de oghamtekens en bijbehorende bomen en andere correspondenties is hierbij niet relevant. Wel kerf ik soms spells in een boomtak en dan zoek ik bij voorkeur wel een tak uit van een boom die past bij het doel van de spell. Deze tak laad ik tijdens een ritueel op en laat hem daarna in het bos achter.

Voor andere vormen van magie is de magische betekenis van de ogham juist wel heel belangrijk. Zo maak ik soms talismans met behulp van de ogham en hierbij neem ik drie of vier oghams die qua betekenis goed aansluiten bij het doel dat ik met mijn magie wil bereiken en ik combineer deze tot één teken, een talisman of bind-ogham.

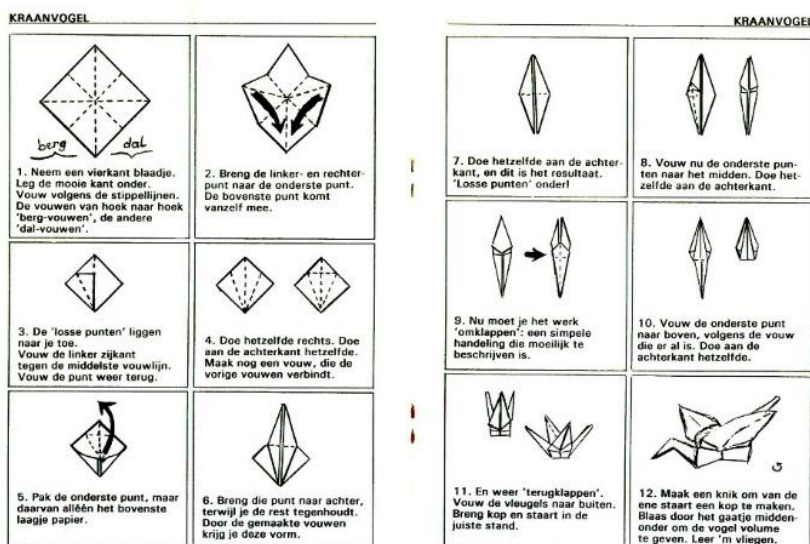
Hiervoor heb ik twee basisontwerpen; eentje voor een talisman met drie oghams gebaseerd op de drievoudige spiraal en eentje met vier oghams gebaseerd op het keltisch kruis. Bij beiden zet ik het sterrenbeeld van de persoon voor wie de talisman is in het midden. De talismans hiernaast heb ik gebruikt om beter te kunnen omgaan met chaos en veranderingen in mijn leven. De oghamtekens Oir, Ngetal, Ailm en Tinne moeten hierbij helpen.

Deze talismans gebruik ik vervolgens op twee verschillende manieren. Zo kan ik de talisman op mijn altaar zetten en gebruiken als focuspunt bij meditatie. Ik ga dan voor mijn altaar zitten, en concentreer me op de talisman en mijn ademhaling. Bij de inademing visualiseer ik dat ik de energie van de talisman inademen en bij de uitademing dat deze energie zich verspreid door mijn lichaam en aura. Meestal doe ik dit meerdere keren per week van donkere maan tot volle maan of van volle tot donkere maan afhankelijk van het doel van de talisman. Na deze periode verbrand ik hem. In mijn ervaring is dit een prettige en heel krachtige manier van werken.

De tweede manier is gebaseerd op de kraanvogelhouding die de druiden volgens verschillende mythologische bronnen soms aannamen als ze magie bedreven. Hierbij gingen ze op één been staan, met één arm op hun rug, één arm naar voren gestoken en met één oog dicht. In de mythe van de 'Veeroof van Cooley' kerft de held Cuchulainn op deze manier oghams in een eikentwig waar hij vervolgens een ring van maakt om zijn vijanden tegen te houden. Ik heb geprobeerd om deze houding aan te nemen, maar kwam er al snel achter dat ik daar niet op gebouwd ben.

Maar ik kreeg tijdens meditatie een ander idee: als ik geen kraanvogelpositie kan aannemen dan kan ik dat nog wel de talisman laten doen! Hierbij teken ik mijn ogham talisman op een vierkant stuk niet al te dik papier en vouw er daarna op Japanse wijze een kraanvogel van. Het vouwen van een kraanvogel is een meditatieve bezigheid die wel past bij magisch werk en ook in Japan hiervoor gebruikt wordt. Daar geldt het vouwen van een kraanvogel als een wens voor vrede en als je er binnen een jaar 1000 vouwt dan werkt dat ook nog eens helend op je gezondheid. Hieronder staat een uitleg hoe je een kraanvogel moet vouwen en ook op youtube zijn meerdere instructiefilmpjes te vinden.

Het is belangrijk dat je het papier met de talisman naar boven legt zodat deze uiteindelijk in het binnenste van de kraanvogel zit en van buiten niet te zien is. Je kunt de kraanvogel eventueel nog in een ritueel opladen en hem daarna bij je dragen, op je altaar zetten en op dezelfde manier als meditatiefocus gebruiken als hierboven beschreven of hem weggeven als je magisch werk voor iemand anders gedaan hebt.

Met dit artikel wilde ik jullie kennis laten maken met de Ogham. Ik heb iets vertelt over de achtergrond en complexiteit van dit Keltisch alfabet, aangestipt dat het vooral als divinatiemethode gebruikt wordt en beschreven hoe ik de ogham gebruik voor magisch werk. Hiernaast valt er uiteraard nog veel meer te vertellen over de ogham en het gebruik er van, maar dat doe ik niet. In plaats daarvan hoop ik dat ik jullie geïnspireerd heb om zelf in de ogham te duiken en voor jezelf te ontdekken wat die voor je betekend en wat je er mee kunt doen.

Ik sluit dit artikel af met een gebed tot Oghma, de God van Poëzie en Welsprekendheid die volgens de mythologie de ogham ontwikkeld heeft:

Oghma,
Zonnegelaat,
zegen mijn zoektocht,

opdat ik geworteld in de Aarde
in de wereld mag staan
en naar de sterren mag reiken.

opdat ik de wijsheid van de bomen
en het mysterie van de Ogham
mag doorgronden.

Oghma,
Zonnegelaat,
verlicht mijn visie.

YGGDRASIL, natuurlijke spiritualiteit
www.jackstoop.eu

Informatie:

Danu Forest, (2014) Celtic Tree Magic.
Paul en Neeltje Hoftijzer, (2003) Het eeuwenoude lied van de bomen.
Daniëlle Houbrechts, (1996) Daniëls bomenboek
Ko Lankester, (1994) De Keltische maankalender in het zonnejaar.
Liz & Colin Murray, (1998) The Celtic tree oracle.
O.B.O.D. (2008) Het ovaten Ogam boek.
Abe van der veen, (2019) De symboliek van bomen.

De Barden- en Ovatencursus van de Brittish Druid Order

<https://en.wikipedia.org>

.